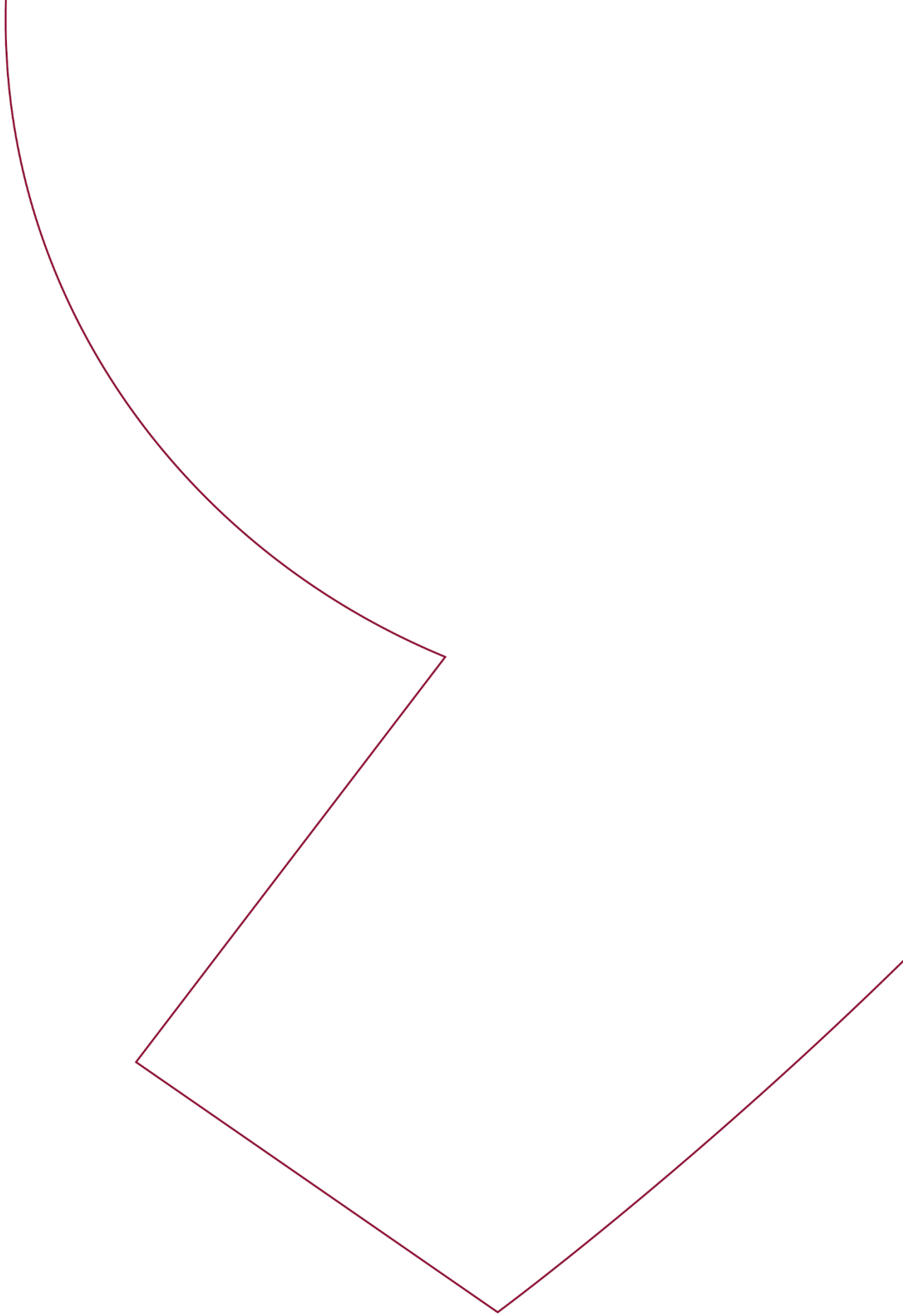

BEOORDELINGSRAPPORT

Instelling met erkenning ITK

hbo-bacheloropleiding Accountancy
voltijd

Hanzehogeschool Groningen

Sir Winston Churchillaan 273
2288 EA Rijswijk
Postbus 70, 2280 AB Rijswijk
+31 (0)88 998 3140
www.hobeon.nl
info@hobeon.com

BEOORDELINGSRAPPORT

Instelling met erkenning ITK

hbo-bacheloropleiding Accountancy
voltijd

Hanzehogeschool Groningen

ISAT: 34406

Hobéon Certificering & Accreditatie

Datum

11 maart 2026

Auditpanel

Drs. P. de Keijzer
Drs. A. Jongen MLC
S. Jacobs-Poleij MSc
M.J. Vaanholt MSc
J. Oltshoorn

Secretaris

Drs. G. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	EINDOORDEEL	25
6.	AANBEVELINGEN	26
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	28
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Panel Samenstelling	34

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hanzehogeschool Groningen
Naam in RIO	Stichting Hanzehogeschool Groningen
Adres	Zernikeplein 7, 9747 AS Groningen
Website	Hanze.nl
Brin nr.	25BE
Status instelling	Bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 26 februari 2018
NAAM OPLEIDING (zoals in RIO)	B. Accountancy
Opleidingscode (ISAT)	34406
Onderdeel	Economie
Oriëntatie opleiding	hbo
Niveau opleiding	Bachelor
Graad en titel	Ba
Aantal studiepunten	240
Afstudeerrichtingen en specialisaties	n.v.t.
Locatie	Groningen
Variant	Voltijd
Wettelijke beroepsvereisten	Ja, CEA-eindtermen
Onderwijstaal	Nederlands
Werkt de opleiding met leeruitkomsten, en zo ja, in welke varianten van de opleiding?	Neen
Bijzonder kenmerk	n.v.t.
Datum audit / opleidingsbeoordeling	21 en 22 januari 2026
Inleverdatum beoordelingsrapport	1 mei 2026

2. SAMENVATTING

Tijdens hun studie hbo-Accountancy verwerven studenten de basiscompetenties van een beginnend beroepsbeoefenaar: de assistent-accountant. Zij komen pas in aanmerking voor de wettelijke titel accountant (AA of RA) na afronding van de relevante vervolgopleiding (post-hbo AA/RA-trajecten). Tijdens de opleiding leren studenten hoe zij, eerst onder begeleiding, een jaarrekening samenstellen en controleren. Ook leren zij, eveneens in eerste instantie onder begeleiding, ondernemers en organisaties te adviseren op fiscaal, financieel en organisatorisch gebied. Studenten moeten daarbij communicatief vaardig zijn en over een kritische blik beschikken.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Hanzehogeschool Groningen (hierna Hanze Groningen) hanteert een set beoogde leerresultaten die het bachelorniveau van de opleiding representeren. De door de opleiding geformuleerde leerresultaten sluiten aan bij de Eindtermen Accountancy-opleidingen 2016 van de Commissie Eindtermen Accountancy (CEA). Door gebruik te maken van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel borgt de opleiding het niveau, de inhoud en de oriëntatie van de leerresultaten.

De opleiding onderhoudt structurele contacten met het relevante werkveld om zo actuele ontwikkelingen te signaleren. Op deze wijze anticipeert zij op het herziene beroepsprofiel en het nieuwe landelijke beroeps- en opleidingsprofiel ACS dat ten tijde van de audit (januari 2026) in ontwikkeling was voor de hbo-bacheloropleidingen Accountancy. Het auditpanel vindt het belangrijk dat de opleiding de contacten met het werkveld blijft inzetten om de actualiteit van de leerresultaten te borgen zolang het nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel ACS nog niet beschikbaar is.

Het auditpanel stelt vast dat afgestudeerden voldoen aan het hbo-bachelorniveau (niveau 6 van het Europees kwalificatiekader) en dat de beoogde leerresultaten aansluiten bij de Dublin-descriptoren. Het auditpanel waardeert dat de opleiding zicht heeft op toekomstige ontwikkelingen binnen het vakgebied en zich hierop voorbereidt. De onderzoekscomponent alsmede internationale aspecten komen terug in de leerresultaten.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 1 als voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditpanel stelt vast dat de hbo-opleiding Accountancy de beoogde leerresultaten op adequate wijze uitwerkt in een overzichtelijk curriculum, waarvan de studieonderdelen vakrelevant zijn en dekkend zijn voor het vakgebied. De opleiding is zodanig vormgegeven dat zoveel mogelijk, en studenten bevestigen dit tijdens de audit, de beroepspraktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en -handelingen het uitgangspunt voor het onderwijs vormen. Er is sprake van een heldere en degelijke opzet van het curriculum dat een omvangrijke component praktijkleren bevat. De wisselwerking met de praktijk is dan ook substantieel. Studenten zijn in staat om zich de voor het vakgebied relevante beroepsvaardigheden eigen te maken. Daarmee biedt het curriculum de studenten in ruime mate gelegenheid om de beoogde leerresultaten te behalen.

De opleiding heeft oog voor de variëteit in leeractiviteiten; activerende werkvormen hebben daarbij een prominente plek. Het curriculum kent eveneens een component onderzoek(svaardigheden). Het is positief dat de opleiding het curriculum regelmatig onderling bespreekt, mede op basis van ontwikkelingen in het vakgebied, om dit vervolgens waar nodig aan te passen. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centered*), binnen de kaders die de opleiding stelt.

Het auditpanel heeft tijdens de audit vastgesteld, en studenten onderschrijven dit in evaluaties, dat de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden van de docenten in orde zijn. De opleiding biedt docenten voldoende gelegenheid om kennis en ervaring te verwerven en uit te wisselen.

De opleiding hanteert een begeleidingssystematiek die past bij de doelgroep. De functionarissen, betrokken zijn bij de begeleiding van studenten, ook die met een functiebeperking, functioneren in voldoende mate. De informatievoorziening is adequaat. De inrichting van de leeromgeving bevordert de toegankelijkheid en studeerbaarheid van het onderwijs.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 2 als voldoet.

Standaard 3. Toetsing

Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een toetssystematiek die de basiskwaliteit overstijgt. De opleiding heeft een samenhangend en doordacht systeem van toetsen en beoordelen ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie ervan voor studenten waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen is in orde. Studenten maken de landelijke *Overall Toets (OAT)*. Het getuigschrift hbo-bachelor Accountancy geeft studenten na het behalen van deze OAT toegang tot een doorstroomprogramma bij de universiteit, op weg naar de RA-titel en tot het post-hbo AA-opleidingstraject, op weg naar de AA-titel. Een belangrijk kwaliteitsaspect voor het auditpanel.

Het afstudeerprogramma acht het auditpanel passend voor de opleiding Accountancy: het is degelijk vormgegeven en stelt de opleiding in staat om studenten op alle beoogde leerresultaten te toetsen. Ten aanzien van de examencommissie en de toetscommissie constateert het auditpanel dat beide commissies hun taken op consciëntieuze wijze uitvoeren. Tijdens de audit heeft het auditpanel geconstateerd dat het in theorie mogelijk is dat docenten zonder raadpleging van de toetscommissie zelfstandig de cesuur van schriftelijke toetsen kan veranderen. De auditcommissie doet daarom de aanbeveling om de beoordelingsprocedure verder aan te scherpen om te voorkomen dat examinatoren zelfstandig de cesuur aanpassen. Een aandachtspunt betreft de inzichtelijkheid van de beoordeling en de navolgbaarheid van de becijfering. Beoordelaars kunnen daarbij hun onderbouwing omvangrijker, transparanter en beter navolgbaar beschrijven. Het auditpanel beveelt de examencommissie aan om vaker dan twee keer per studiejaar een criteriumgericht interview bij te wonen en nog frequenter afstudeerwerken te bestuderen op kwaliteit.

De opleiding kan op het gebied van het gebruik van kunstmatige intelligentie in het HBO zowel een visie als beleid formuleren en dit opleidingsbreed delen. De opleiding neemt adequate maatregelen om het gebruik van kunstmatige intelligentie door studenten te kunnen traceren, zoals het criteriumgericht interview en de intervisiemomenten tijdens het afstudeertraject. Met betrekking tot duo-afstuderen stelt het auditpanel vast dat de opleiding de individuele bijdrage van studenten borgt in de beoordeling en dat deze afstudeervorm studenten voorbereidt op het samenwerken in de beroepspraktijk.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 3 als voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De hbo-bacheloropleiding Accountancy levert over de volle breedte studenten af die beschikken over de vereiste, bij het vakgebied passende leerresultaten. Dit blijkt niet alleen uit het optreden van de studenten met wie het auditpanel tijdens de audit in gesprek ging, maar ook uit de vijftien door het auditpanel geselecteerde, bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken. Deze werken zijn zowel door individueel afstuderende studenten als door duo's opgeleverd. Het werkveld, inclusief alumni, is te spreken over het functioneren van afgestudeerden in de praktijk.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 4 als voldoet.

Eindoordeel:

Het auditpanel beoordeelt de Hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Hanze Groningen als een opleiding die over de volle breedte het hbo-bachelorniveau realiseert. De opleiding beschikt bovenal over een sterke basis, met een betrokken docententeam, robuuste praktijkverbindingen en een duidelijke kwaliteitscultuur. Uit de bestudeerde documentatie en de gevoerde auditgesprekken, in het bijzonder met studenten, blijkt dat de opleiding een curriculum hanteert waarmee studenten de noodzakelijke kennis en vaardigheden verwerven om na vier jaar nominale studie als beginnend (assistent) accountant¹ in de beroepspraktijk te kunnen functioneren. De opleiding onderhoudt relevante contacten met het beroepenveld en werkt op diverse onderdelen nauw samen met het werkveld, onder meer binnen de kaders van de werkveldadviescommissie. Dit draagt bij aan de actualiteit en praktijkgerichtheid van het curriculum. Op basis van het geheel aan bevindingen, en mede gelet op de eindresultaten van afgestudeerden, komt het auditpanel tot de conclusie dat de Hbo-bacheloropleiding Accountancy in de variant voltijd van de Hanze Groningen, accreditatiewaardig is. Conform de beslissingen van de NVAO luidt het eindoordeel: positief.

Het auditpanel adviseert de NVAO om de accreditatie van de hbo-bacheloropleiding Accountancy in de variant voltijd van de Hanze Groningen, te continueren.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter en secretaris op 11 maart 2026.

---

¹ De in deze rapportage gebruikte term 'accountant' vraagt om een korte toelichting. Hbo studenten die de Hbo-bachelor Accountancy afronden zijn nog geen accountant in de reguliere betekenis. Veelmeer zijn zij beginnend beroepsbeoefenaar en starten zij als beginnend assistent accountant.

3. INLEIDING

Eind 2025 vond de Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK) plaats. Ten tijde van de audit in januari 2026 was de definitieve rapportage van deze ITK nog niet beschikbaar. De hbo-bacheloropleiding Accountancy maakt deel uit van de Hanze Groningen. De ambitie van de instelling is in de zelfevaluatie kernachtig verwoord: mensen helpen groeien en daarmee bijdragen aan een betere samenleving. Het motto van de Hanze, *Share your talent. Move the world*, onderstreept deze ambitie. Naast het stimuleren van duurzaam gedrag richt de Hanze zich, zoals zij aangeeft, op 'het versterken van de kracht van de regio', in samenhang met het bevorderen van een leven lang ontwikkelen. Dit krijgt vorm binnen leergemeenschappen, waar leren van en met elkaar centraal staat, en in innovatiewerkplaatsen, waar onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk elkaar wederzijds versterken. Tijdens het auditbezoek op 21 en 22 januari 2026 heeft het auditpanel hiervan concrete en overtuigende voorbeelden gezien.

De hbo-bacheloropleiding Accountancy heeft, zoals zij zelf aangeeft, 'een aantal uitdagingen helder in beeld', waaronder teruglopende studentenaantallen en noodzakelijke vernieuwingen in organisatie en onderwijsconcepten. Sinds de vorige accreditatieronde, ongeveer zes jaar geleden, heeft de opleiding geïnvesteerd in een intensievere samenwerking tussen de verschillende financiële opleidingen. Daarbij is nieuw onderwijs ontwikkeld en is de betrokkenheid van de beroepspraktijk verder versterkt. Inmiddels heeft de NBA, de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants, met de publicatie in de Staatscourant van 25 juni 2025 een nieuw beroepsprofiel (verordening op de beroepsprofielen 2025) gepubliceerd. Dit nieuwe beroepsprofiel is opgesteld door het Kernteam Herijking Beroepsprofiel. De verwachting is dat de CEA in het najaar van 2026 een herziening van de eindtermen, gebaseerd op het nieuwe beroepsprofiel van de NBA, publiceert. De opleiding dient zich te verhouden tot de vertaling van het nieuwe beroepsprofiel in nieuwe CEA-eindtermen die, naar verwachting, aanleiding zal zijn om het huidige curriculum op onderdelen te herzien. Vooruitlopend op de ontwikkelingen rondom het beroepsprofiel geeft invoering van het Hanze Leerconcept, richting aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs.

De hbo-opleidingen Accountancy, Finance & Control en Finance, Tax & Advice van de Hanze Groningen, bieden studenten een identiek eerste studiejaar aan zodat studenten na de propedeuse nog kunnen overstappen naar één van de andere financiële opleidingen zonder studievertraging.

In 2020 is het Instituut voor Financieel Economisch Management (FEM), waar de opleiding Accountancy deel van uitmaakt, samengegaan met het Instituut voor Marketing Management. Met deze samenvoeging bedient de Hanze Groningen het brede financiële en commerciële werkveld in Noord-Nederland met opleidingen op het gebied van ondernemerschap, marketing en financiën. Binnen de nieuwe reorganisatie positioneert de opleiding Accountancy zich anders en gaat daarbij samen met onder andere de bacheloropleidingen Rechten, Bedrijfskunde en Human Resource Management. Hiermee ontstaat een bredere clustering van opleidingen die gezamenlijk inspelen op actuele ontwikkelingen in het domein van organisatie, recht en bedrijfsvoering.

Aanbevelingen naar aanleiding van de vorige accreditatie

Het auditpanel dat in 2019 de vorige accreditatie uitvoerde, formuleerde in zijn rapportage een aantal aanbevelingen. Het auditpanel 2026 heeft deze aanbevelingen in tabelvorm overgenomen, aangevuld met de acties die de Hbo-bacheloropleiding Accountancy naar aanleiding hiervan heeft ondernomen en sluit af met een finaal oordeel over de door de opleiding genomen maatregelen.

Aanbeveling auditpanel 2019	Door opleiding genomen maatregel
<p><i>Verstevig, in lijn met het lectoraat Duurzaam Coöperatief Ondernemen, de samenwerking met het lectoraat Duurzaam Financieel Management</i></p>	<p>De opleiding heeft, zo blijkt, de afgelopen jaren op dit terrein verschillende maatregelen genomen. Het auditpanel 2026 stelt vast dat het hier een breed scala aan maatregelen betreft waaronder (niet uitputtend):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een intensivering van de samenwerking met het lectoraat Duurzaam Financieren en Ondernemen en daarmee een verrijking van het onderwijs. Zo zijn in samenwerking met het lectoraat in dit verband de volgende stappen gezet: • Het curriculum en alle leerresultaten zijn beoordeeld om te kijken hoe duurzaamheid verankerd is. • Duurzaamheid is verweven in bijna alle vakken. • Er worden gastcolleges gegeven in jaar 1 en 2 bij Management Accounting door docent/onderzoekers op het gebied van Management Control en door externen over bijvoorbeeld duurzaamheidsverslaggeving. • Duurzaamheid is ook onderdeel van de leerlijn Professionele Vaardigheden binnen het kader van 'verantwoord handelen' en komt nadrukkelijk aan de orde bij de nieuwe integrale projecten in jaar 1.
<p><i>Hanteer één taal binnen de vakken. Voorkom bij het gebruik van Engelse literatuur, Nederlandse lessen en toetsing.</i></p>	<p>De opleiding heeft veranderingen doorgevoerd in het materiaal van Management Accounting 2 en International Finance & Economics 1, wat nu helemaal in het Nederlands is..</p>
<p><i>Vergroot de IT-component in de opleiding, zowel op het gebied van automatisering bij toepassingsmogelijkheden bij het accountantskantoor als bij de klant.</i></p>	<p>Informatisering en automatisering in het accountantsberoep is continu in ontwikkeling. Op meerdere plekken in het curriculum past de opleiding informatietechnologie toe: zoals bij de Rapportgenerator en dossiervorming in Caseware Cloud, Dashboarding met Power- BI en werken met ERP pakket Exact online. Ook biedt de opleiding gastcolleges aan op het gebied van kunstmatige intelligentie net hierin uitleg hoe een accountantskantoor hier in de praktijk gebruik van maakt.</p>

Het auditpanel 2026 stelt ten tijde van de visitatie vast, dat de opleiding actie heeft genomen naar aanleiding van de aanbevelingen uit de vorige accreditatieronde. Het auditpanel is van oordeel dat dit op adequate wijze is gebeurd.

Opmerking

Het auditpanel heeft in januari 2026 tijdens een tweedaagse audit de hbo-bacheloropleidingen Accountancy en Finance & Control van de Hanze Groningen beoordeeld. De voorliggende rapportage heeft uitsluitend betrekking op de opleiding Accountancy. Voor de opleiding Finance & Control is een afzonderlijke rapportage opgesteld.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Uit de door het auditpanel bestudeerde documentatie en de audit valt af te leiden dat de hbo-bachelor Accountancy haar studenten:

- leert zich bewust te zijn van de ethisch-morele aspecten van het vak, met daarbij een *drive* om te streven naar meer duurzame en maatschappelijke waarde.
- leert om kansen te zien en deze te benutten. Daarvoor staat de hbo-afgestudeerde stevig in zijn schoenen en blijft deze werken aan zijn professionele ontwikkeling.

Beroeps- en opleidingsprofiel ACS

Het auditpanel benadrukt dat het nieuwe beroepsprofiel van de NBA richtinggevend is voor de ontwikkeling van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel ACS. Voor hbo-accountancy opleidingen blijven de CEA-eindtermen het formele normeringskader. Het nieuwe beroepsprofiel van de NBA is op 16 juni 2025 vastgesteld tijdens de ledenvergadering en op 25 juni 2025 gepubliceerd in de Staatscourant. Het nieuwe beroepsprofiel van de NBA leidt tot een aanpassing van de huidige CEA-eindtermen en vervolgens tot een nieuw landelijk beroeps- en opleidingsprofiel ACS. Deze nieuwe CEA-eindtermen waren ten tijde van de audit (januari 2026) nog in ontwikkeling. Zolang deze nieuwe CEA-eindtermen nog niet definitief zijn vastgesteld, verwacht het auditpanel dat de opleiding het huidige curriculum borgt en zich verder voorbereidt op toekomstige aanpassingen zonder teveel vooruit te lopen op definitieve kaders.

Het auditpanel benadrukt dat het *beroepsprofiel* van de NBA en het landelijke *beroeps- en opleidingsprofiel ACS* verschillende functies hebben. Het beroepsprofiel beschrijft de eisen aan de beroepsuitoefening; het beroeps- en opleidingsprofiel ACS vertaalt deze naar onderwijs op hbo-niveau. De CEA-eindtermen vormen hierbij het formeel normerende kader. Het is daarom logisch dat de opleiding haar curriculum niet herijkt voordat de nieuwe CEA-eindtermen beschikbaar zijn. Wel kan de opleiding, zo suggereert het auditpanel, anticiperen op die thema's, waarvan zij verwacht dat deze een impact zullen hebben op de leerresultaten en op het curriculum.

Vat het auditpanel het bovenstaande In tabelvorm samen, dan ontstaat het volgend overzicht.

Niveau	Beheerder	Rol	Relevantie voor de opleiding
Beroepsprofiel	NBA	Wat moet de accountant <i>kunnen en zijn</i> in de beroepspraktijk	Indirect richtinggevend
Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel ACS	Hbo-accountancy opleidingen	Vertaling beroepsprofiel → hbo-niveau	Direct richtinggevend
CEA-eindtermen	Commissie Eindtermen Accountancy	Wettelijke minimumeisen	Formeel normerend

Ten tijde van de audit baseerde de opleiding zich op het geldende landelijke profiel: 'het Beroeps- en opleidingsprofiel hbo-Accountancy-opleidingen' (juli 2017). Dit *beroeps-en opleidingsprofiel ACS* beschrijft de maatschappelijke context en de relevante ontwikkelingen in het beroepenveld, waaronder IT-ontwikkelingen, risicomangement en duurzaamheid.

Daarnaast bevat het

- een overzicht van de functies waarvoor de hbo-bacheloropleiding Accountancy opleidt.
- een verantwoording van de totstandkoming van het beroeps- en opleidingsprofiel ACS.

Het auditpanel acht deze verantwoording overtuigend, omdat duidelijk blijkt welke partijen bij de ontwikkeling betrokken waren.

Daarnaast zijn in het beroeps-en opleidingsprofiel ACS de beroepstaken, administratieve en fiscale dienstverlening, controle en (bedrijfseconomische) advisering beschreven, alsmede de bijbehorende gedragskenmerken: professionele houding, communicatief vermogen, lerend en reflecterend vermogen, een onderzoekende houding en ondernemend gedrag. De in het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel ACS geformuleerde leerresultaten sluiten aan bij de Eindtermen Accountancy-opleidingen 2016 van de Commissie Eindtermen Accountancy.

Bachelorniveau en de beoogde leerresultaten

Door gebruik te maken van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel ACS borgt de opleiding zowel het niveau, de inhoud als de oriëntatie van de beoogde leerresultaten. Het auditpanel stelt vast dat afgestudeerden voldoen aan het hbo-bachelorniveau (niveau 6 van het Europees kwalificatiekader) en de beoogde leerresultaten aansluiten bij de Dublin-descriptoren. Terecht merkt de opleiding op zich te realiseren, dat het beroepsprofiel waarop zij zich thans baseert 'oud' is. In het dagelijks onderwijs is de opleiding bezig met de actualisering van het curriculum, o.a. door haar contacten met het werkveld. Het auditpanel vindt het terecht dat de opleiding deze contacten blijvend inzet zolang het nieuwe landelijke opleidingsprofiel niet beschikbaar is.

De leerresultaten die de opleiding hanteert, sluiten aan op het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel ACS voor de hbo-bachelor Accountancy en op de eerder genoemde CEA-eisen. Zij zijn formeel vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) van de opleiding. De leerresultaten beschrijven de kern van het beroepsmatig handelen van de afgestudeerde hbo-accountant (de 'assistent-accountant' binnen de beroepsgroep) en geven inzicht in de taken, verantwoordelijkheden en professionele standaarden die de praktijk van de afgestudeerde hbo-bachelor accountant verwacht. Dus:

- de student richt een (geautomatiseerde) administratie in en adviseert daarover als externe dienstverlener in een dynamische omgeving. Dit doet hij zelfstandig bij minder complexe organisaties en onder begeleiding bij complexe organisaties.

- de student stelt een jaarrekening op en adviseert daarover als externe dienstverlener in een dynamische omgeving. Dit doet hij zelfstandig bij minder complexe organisaties en onder begeleiding bij complexe organisaties.
- de student leert auditwerkzaamheden uitvoeren onder begeleiding in een onderwijs- of praktijksituatie. Hij doet dit op basis van internationaal geaccepteerde standaarden.
- de student zet volgens internationaal geaccepteerde standaarden een systeem van beheersing en betrouwbaarheid op, beoordeelt dit en adviseert hierover. Hij doet dit als externe dienstverlener in een dynamische (inter)nationale context.
- de student adviseert op grond van zijn specialistische kennis over fiscale onderwerpen op basis van (inter)nationale wet- en regelgeving. Hij doet dit als externe dienstverlener in een multidisciplinair team.
- de student adviseert over bedrijfseconomische, strategische en juridische onderwerpen op basis van (inter)nationale wet- en regelgeving, concepten en theorieën. Hij doet dit als externe dienstverlener in een multidisciplinair team.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding in voldoende mate de eisen dekt die het werkveld stelt aan afgestudeerde hbo-bachelor accountancy.

Relatie met het werkveld, innovatiewerkplaatsen en onderzoek

De opleiding voelt zich sterk verbonden met dit regionale werkveld. Door de intensieve samenwerking met het werkveld raken studenten al tijdens hun opleiding vertrouwd met het midden- en klein bedrijf in Noord-Nederland en met accountantsorganisaties en accountantskantoren in de regio. Het werkveld houdt de opleiding, zoals zij zelf aangeeft, 'scherp als het gaat om de eindkwalificaties die zij graag zien'.

De opleiding beschikt over een werkveldadviescommissie, waarmee zij jaarlijks, en zonodig vaker, overleg voert. De opleiding betreft de commissie actief bij het actueel houden van het curriculum. Leden verzorgen gastlessen, leveren incidenteel studiemateriaal en bieden stageplaatsen binnen de organisaties waar zij werkzaam zijn. Tijdens het overleg tussen de WAC en de opleiding is het beroeps- en opleidingsprofiel een regelmatig terugkerend onderwerp. Aandachtspunten zijn verder kunstmatige intelligentie en de persoonlijke ontwikkeling en beroepsvaardigheden van de student. Verder participeren medewerkers van de opleiding in het Landelijk Accountancy Overleg (AC-scholen overleg) dat onder andere verantwoordelijk is voor het nieuwe hbo-accountancy beroeps- en opleidingsprofiel.

De opleiding hanteert een aantal thema's die zijn afgeleid van de beroepsvormende aspecten uit de HEO-standaard, die in de landelijk beroeps- en opleidingsprofielen voor economische opleidingen zijn beschreven. Het gaat om de thema's: onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap, verantwoord handelen en professioneel adviseren en communiceren.

Wanneer het auditpanel het thema 'onderzoekend vermogen' uitwerkt, ontstaat het volgende beeld. Het auditpanel stelt vast dat de verbondenheid van de opleiding Accountancy met het werkveld en met onderzoek mede vorm krijgt binnen de kaders van de innovatiewerkplaatsen. Het auditpanel heeft deze werkplaatsen tijdens de audit bezocht. Het betreft leergemeenschappen waarin studenten, docent-onderzoekers en vertegenwoordigers uit het beroepenveld van en met elkaar leren en werken aan het oplossen van onder meer financiële en financieel-economische vraagstukken. In een innovatiewerkplaats komen onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk samen en vormt een leeromgeving voor studenten waar zij kennis maken met verschillende disciplines en daarmee volgens het auditpanel voor hen een waardevolle leeromgeving vormen.

Junior accountants zijn in staat om financiële en economische praktijkvraagstukken binnen organisaties kritisch te analyseren en te vertalen naar een concrete kennisbehoefte. Zij kunnen deze behoefte zelfstandig beantwoorden met praktische en haalbare adviezen of ontwerpen

die bijdragen aan besluitvorming gericht op verbetering of vernieuwing van praktijksituaties. Dit doen zij door systematisch gebruik te maken van beschikbare informatie, deze kritisch te beoordelen op betrouwbaarheid, bruikbaarheid en relevantie, en op transparante wijze tot een onderbouwd advies of ontwerp te komen. Deze werkwijze sluit aan bij de geldende regels voor het uitvoeren van praktijkonderzoek. Het auditpanel stelt vast dat deze vakspecifieke gedragingen goed aansluiten op de landelijke set leerresultaten.

Lectoraat

Voor de hbo-opleiding Accountancy heeft het lectoraat Duurzaam Financien en Ondernemen, zoals de opleiding het zelf formuleert, een belangrijke basis gelegd op het gebied van duurzaamheid. De aandacht voor duurzaamheid binnen de opleiding is de afgelopen jaren toegenomen, mede door de betrokkenheid van een hogeschooldocent van de opleiding bij het lectoraat. Daarnaast ondersteunt het lectoraat de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden van studenten. Twee docent-onderzoekers zijn inmiddels op afspraak beschikbaar voor studenten met vragen rondom onderzoek. Het lectoraat 'Duurzaam Financien en Ondernemen' heeft een belangrijke basis gelegd voor het implementeren van duurzaamheid als thema in het onderwijs.

In 2023 is een leergemeenschap geïnstalleerd waarin lector, onderzoekers en docenten samenwerken om duurzaamheid structureel te verankeren in het onderwijs van het gehele instituut. Volgens het auditpanel komt de opleiding hiermee in ruime mate tegemoet aan één van de aanbevelingen uit de audit van 2019.

Internationale aspecten

De hbo-bacheloropleiding Accountancy bereidt studenten voor op een beroepspraktijk die sterk is verweven met internationale ontwikkelingen en de mondiale financiële markt. De opleiding besteedt structureel aandacht aan internationale wet- en regelgeving en aan het functioneren binnen een internationale en interculturele context. In de controlepraktijk, als onderdeel van de beroepspraktijk van de RA-accountant, werken studenten primair met de NV COS (Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden). Deze standaarden sluiten nauw aan bij de *International Standards on Auditing* (ISA) en zijn expliciet verankerd in de leerresultaten van de opleiding. Hierdoor ontwikkelen studenten bij Hanze Groningen de kennis en vaardigheden, nodig om volgens internationaal erkende normen te functioneren.

Toekomstige ontwikkelingen binnen de hbo-bachelor Accountancy

De actualisering van de leerresultaten en het curriculum, de invoering van het nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel ACS, het Hanze Leerconcept en de verdere flexibilisering van het onderwijs, vormen voor de opleiding de komende jaren een belangrijke opgave. Een aandachtspunt daarbij is het behoud van een herkenbare eigen identiteit binnen de financiële opleidingen Accountancy, Finance & Control en Finance, Tax & Advice die de Hanze aanbiedt. In dat kader stelt de opleiding in haar documentatie expliciet de vraag hoeveel vrijheid zij studenten kan en wil bieden, zonder dat dit ten koste gaat van de noodzakelijke beroepsgerichtheid en kwaliteitsborging. Het auditpanel constateert dat de opleiding hiermee de juiste strategische vragen stelt en zich richt op relevante ontwikkelthema's, ook wanneer de antwoorden daarop nog niet volledig uitgekristalliseerd zijn. Het auditpanel benadrukt hier dat het essentieel is om het werkveld en het docententeam nauw te betrekken bij deze ontwikkelingen en hiervoor voldoende tijd en ruimte te reserveren.

Weging en Oordeel

De hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Hanze hanteert een set beoogde leerresultaten die het bachelorniveau van de opleiding representeren. De door de opleiding geformuleerde leerresultaten sluiten aan bij de Eindtermen Accountancy-opleidingen 2016 van de Commissie Eindtermen Accountancy (CEA). Door gebruik te maken van het landelijk beroeps- en

opleidingsprofiel ACS borgt de opleiding het niveau, de inhoud en de oriëntatie van de leerresultaten.

De opleiding onderhoudt structurele contacten met het relevante werkveld om zo actuele ontwikkelingen te signaleren. Op deze wijze anticipeert zij op het herziene beroepsprofiel van de NBA en het nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel ACS dat ten tijde van de audit (januari 2026) in ontwikkeling was voor de hbo-bacheloropleidingen Accountancy. Het auditpanel vindt het belangrijk dat de opleiding de contacten met het werkveld blijft inzetten om de actualiteit van de leerresultaten te borgen zolang het nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel ACS nog niet beschikbaar is.

Het auditpanel stelt vast dat afgestudeerden voldoen aan het hbo-bachelorniveau (niveau 6 van het Europees kwalificatiekader) en dat de beoogde leerresultaten aansluiten bij de Dublin-descriptoren. Het auditpanel waardeert dat de opleiding zicht heeft op toekomstige ontwikkelingen binnen het vakgebied en zich hierop voorbereidt. De onderzoekscomponent alsmede internationale aspecten komen terug in de leerresultaten.

Gelet op bovenstaande bevindingen, komt het auditpanel bij standaard 1 tot het oordeel voldoet.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren.

Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Onderwijsvisie

De onderwijsvisie van de opleiding is afgeleid van het Hanze Leerconcept en omvat vijf kenmerken:

- Een veilig en inclusief leerklimaat.
- Ontwikkelingsgericht onderwijs.
- Leren van echte praktijkvraagstukken.
- Leren in leergemeenschappen.
- Regie leren nemen op de eigen ontwikkeling en leerroute.

Doelstellingen en een curriculum

De omzetting van de leerresultaten in leerdoelen op de niveaus 1, 2 en 3 is voor het auditpanel navolgbaar. Het auditpanel stelt na bestudering van de doelstellingen en het curriculum vast dat deze in overeenstemming zijn met hetgeen het werkveld verwacht van een bachelor Accountancy en een goede 'vertaling' vormen van de beoogde leerresultaten. De opleiding geeft duidelijk aan waar de leerdoelen in het curriculum elk een plek hebben gekregen. Voor de doelstellingen en het curriculum van de hbo-bacheloropleiding Accountancy geldt dat deze zodanig is ingericht dat studenten ervaring opdoen met én een goed beeld krijgen van zowel de werkzaamheden van een accountant die werkt als MKB-adviseur, als van de accountant die (wettelijke) controles van de jaarrekening uitvoert.

Het curriculum van de hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Hanze komt wat structuur betreft op onderdelen overeen met dat van twee andere financiële opleidingen binnen het domein: Finance & Control en Finance, Tax & Advice. Het vierjarige Accountancy-curriculum bestaat uit acht semesters, waarbij studenten in het zesde semester een stage volgen en in het achtste semester afstuderen. In het eerste studiejaar is sprake van de integratie van vakinhoudelijke kennis en professionele vaardigheden. Studenten werken daarbij aan twee semesterprojecten: 'De ondernemer in control' en 'De kritische blik'. Elk semesterproject omvat 10 EC. Studenten voeren dit in groepsverband uit en sluiten het af met een portfolio en een criteriumgericht interview. Tijdens het gesprek met studenten bleek dat zij de groepen te omvangrijk vonden hetgeen tot inefficiënte samenwerking en meeliftgedrag kan leiden. Het auditpanel kan zich voorstellen dat de opleiding de groepsgrootte beperkt tot bijvoorbeeld vier studenten met een explicietere borging van de individuele bijdrage van studenten op basis van procesbewijzen, portfolio-elementen en/of individuele opdrachten.

De ontwikkeling van het eerste semesterproject in de propedeuse is een geslaagde operationalisering van het Hanze leerconcept. Tijdens een project werken studenten in

groepen aan twaalf algemeen geformuleerde opdrachten voor een denkbeeldig bedrijf. Studenten krijgen zo een indruk van de verschillende opleidingsprofielen en de eigen sterke en zwakke punten op persoonlijke vaardigheden (professioneel vakmanschap en verantwoord handelen). Ook leren zij wat de beroepspraktijk op persoonlijk gebied van hen verwacht. Studenten geven wel aan dat een groepsgrootte van zes studenten in een project te groot is. Het auditpanel laat de opleiding vrij om hierbij een eigen keuze te maken.

Gedurende het tweede studiejaar voeren studenten twee integratieve opdrachten uit: 'Een goed advies' en 'De controle'. Het auditpanel stelt vast dat zowel de groepsprojecten als de integratieve opdrachten goed aansluiten bij het vakgebied accountancy en studenten een stevige voorbereiding bieden op hun toekomstige beroepspraktijk. Tot de studieonderdelen die studenten volgen behoren onder meer: Financieel Management, Financiële & Juridische Dienstverlening, International Finance & Economics, MKB-advies en Management Accounting & Control. Het auditpanel kan zich nog meer nadruk voorstellen in het curriculum op digitale vaardigheden, met name rondom BI-tooling, data-analyse en audit-IT.

In het zevende semester van het vierde studiejaar volgen studenten de minor Accountancy, een specialisme en aansluitend de landelijke Overall Toets. Afgestudeerden van deze hbo-bacheloropleiding verkrijgen hiermee toegang tot een doorstroomprogramma aan de universiteit richting de RA-titel, evenals tot het post-hbo AA-opleidingstraject richting de AA-titel. Het auditpanel kan zich goed voorstellen dat de opleiding nog meer beroepspraktijk in de opleiding verwerkt vanaf het eerste studiejaar. Het werkveld wees hier ook op en zou dit zeker waarderen. Het curriculum besteedt verder aandacht aan de thema's die binnen de onderwijsinstelling belangrijk zijn zoals maatschappelijke verantwoordelijkheid en duurzaamheid. Dit laatste zit inmiddels als thema in vrijwel ieder studieonderdeel.

Een belangrijke doorlopende leerlijn binnen het curriculum vormt de leerlijn 'Professionele vaardigheden' waarin de opleiding theorie en praktijk integreert. Studenten werken dan aan een realistische casus, brengen hun eigen ontwikkeling in kaart en leren omgaan met veranderingen en het nemen van hun verantwoordelijkheid. Tot de professionele vaardigheden behoort ook de schrijfvaardigheid van studenten, zo is het auditpanel gebleken.

Haar verwevenheid met het werkveld vormt één van de belangrijkste uitgangspunten van de opleiding, zoals eerder onder standaard 1 aangegeven. Studenten raken gedurende hun studie op diverse manieren vertrouwd met de beroepspraktijk. Een essentieel onderdeel van het didactisch concept is dat studenten werken aan praktijkgerichte vraagstukken. De opleiding organiseert samen met haar praktijkpartners gastcolleges, bijvoorbeeld op het gebied van data-analyse. De rol van innovatiewerkplaatsen hierbij is eveneens onder standaard 1 besproken. Door te werken aan echte opdrachten, als onderdeel van het didactische concept van de opleiding, komen studenten in contact met organisaties en doet de opleiding een beroep op hun creativiteit en onderzoekend vermogen. In het tweede studiejaar werken studenten van de opleiding in innovatiewerkplaatsen structureel samen met de beroepspraktijk en met studenten van andere opleidingen. In dat laatste geval werken zij interdisciplinair aan realistische praktijkopdrachten uit de regionale beroepspraktijk. Een activiteit die de opleiding volgens het auditpanel nog meer mag stimuleren. Binnen de werkplaats kiezen studenten, samen met de werkplaatsmanager, uit vier opdrachten die aansluiten bij hun interessegebied. Vervolgens gaan zij in groepen met deze opdrachten aan de slag. Het auditpanel constateert dat de opleiding niet alleen beschikt over relevante contacten met het werkveld, maar studenten ruim gelegenheid biedt om kennis te maken met en daadwerkelijk te werken binnen de accountancy sector.

Kwaliteit curriculum

Tijdens de audit heeft het auditpanel uitgebreid aandacht besteed aan de kwaliteit van het onderwijs. Daarbij constateert het dat de opleiding haar PDCA-cyclus helder heeft beschreven in een Kwaliteitszorgplan, waarin evaluaties een centrale plaats innemen. De opleiding evalueert zowel de kwaliteit van het gehele curriculum als van de afzonderlijke blokken, de stage en het afstuderen. De evaluatiegegevens zijn afkomstig uit panelgesprekken met studenten, docenten en hun kenniskringen, vertegenwoordigers uit het werkveld, stage- en afstudeercoördinatoren en externe begeleiders. Daarnaast betreft de opleiding toetsresultaten en afstudeeruitkomsten structureel bij haar evaluaties.

De opleidingscommissie vervult een belangrijke rol bij het bewaken van de onderwijskwaliteit op opleidingsniveau. Zij functioneert onafhankelijk van het management, bestaat uit vier docenten en twee studenten en heeft zowel een adviserende als instemmende taak. De directeur van de opleidingen binnen de Hanze en waar Accountancy deel van uitmaakt, is vaste gesprekspartner van de commissie. Jaarlijks stelt de opleidingscommissie een jaarverslag op waarin zij haar activiteiten en bevindingen over het afgelopen studiejaar beschrijft en deze verantwoordt.

Studentgecentreerd onderwijs, studeren met een functiebeperking

Wat betreft studentgecentreerd leren stelt het auditpanel vast dat de opleiding studenten stimuleert om hun eigen ontwikkeling zoveel mogelijk zelf ter hand te nemen en daarbij een passende leerroute te kiezen. Van belang is in dit verband dat studenten dit doen binnen vaste kaders, voortkomend uit landelijke verplichtingen voor de accountancyopleiding, en onder begeleiding van de studiebegeleider, die hierbij als klankbord fungeert. Het auditpanel heeft tijdens de audit vastgesteld dat de opleiding de studentgecentreerdheid goed vormgeeft en versterkt door de praktijkgerichtheid van de opleiding.

De opleiding sluit aan bij de beginsituatie van de instromende groep studenten. Waar nodig kunnen studenten een beroep doen op speciale voorzieningen binnen de Hanze. Deze voorzieningen zijn zowel fysiek als qua personele invulling adequaat. Binnen de onderwijsorganisatie zijn functionarissen aangesteld die zich richten op studenten met een functiebeperking. Het auditpanel is tevreden over de wijze waarop de opleiding omgaat met studenten met een functiebeperking.

Didactiek en studentbegeleiding

Een belangrijk onderdeel van een veilig en inclusief leerklimaat is de begeleiding van studenten, structureel ingebed in het curriculum. Iedere student beschikt over een studiebegeleider die fungeert als vast aanspreekpunt, zowel tijdens de lessen als daarbuiten. Van belang is volgens het auditpanel dat de opleiding voldoende aandacht blijft besteden aan meer op de persoon gerichte begeleiding. Studenten blijken hier behoefte aan te hebben. Studiebegeleiders zien hun studenten minimaal vier uur per week binnen een studieonderdeel. In het eerste en tweede studiejaar vervult de studiebegeleider tevens de rol van coach bij onder andere de Integrale Opdracht. Hierdoor kunnen studiebegeleiders de persoonlijke ontwikkeling van studenten gericht volgen, begeleiden en waar nodig stimuleren. Voor studenten die extra uitdaging zoeken of studenten met een functiebeperking kan de studiebegeleider passende ondersteuning bieden. In het laatste geval kan de studiebegeleider doorverwijzen naar de Hanze-functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de begeleiding van studenten met een functiebeperking.

Aan het begin van de opleiding voert de studiebegeleider een kennismakingsgesprek met de student, waarin zij onder andere eventuele functiebeperkingen en benodigde maatregelen bespreken. In het tweede blok volgt een gesprek over de studieresultaten en de vraag of de student goed op zijn of haar plek zit binnen de opleiding. In de vierde periode heeft iedere

student een gesprek met de studieloopbaanbegeleider en ontvangt hij of zij een persoonlijk studieadvies. Studenten met studievertraging, of studenten die aan het einde van hun studie extra begeleiding wensen, kunnen terecht bij langstudeerbegeleiders. Zij ondersteunen studenten bij het opstellen en uitvoeren van een voor hen realistische studieplanning. Daarnaast beschikt de opleiding over een tutor-systeem waarbij jongerejaars studenten studievraagstukken bespreken met ouderejaars studenten.

Het systeem van studiebegeleiding beoordeelt het auditpanel, in navolging van studenten, als goed. Studenten weten het tutor-systeem te waarderen. Een minpunt volgens hen vormt de grootte van de groep in de tutorbijeenkomsten (30 personen), waarbij studenten soms afhaken. De reactie van de opleiding om dan de tutorbijeenkomsten te halveren lijkt logisch gelet op het beroep doen van studenten op de tutores, maar wellicht is het stimuleren van studenten om deel te nemen aan kleinere groepsbijeenkomsten volgens het auditpanel een aanvaardbaar alternatief hierbij.

De opleiding kent geen bindend studieadvies aan het einde van het eerste jaar. In plaats daarvan ontvangt iedere student een persoonlijk studieadvies dat hen handvatten biedt voor de verdere ontwikkeling. Geïnteresseerde mbo-studenten kunnen een speciaal keuzedeel volgen waarin zij kennismaken met studeren op het hbo.

Stage

De stage in het tweede semester van het derde jaar vormt een belangrijk onderdeel van de praktijkverbondenheid van de opleiding en maakt sinds vorige studiejaar deel uit van het afstudeerprogramma. Tijdens deze stage leren studenten verantwoord te handelen en professioneel vakmanschap te tonen. De opleiding toetst beide professionele vaardigheden op eindniveau. In het vierde jaar beoordeelt de opleiding de onderzoeksvaardigheid van studenten in hun afstudeeronderzoek.

De opleiding beschikt over een vacaturebank met stageplaatsen bij zowel kleine als grotere accountantskantoren. De beoordeling van de stage vindt plaats op basis van de landelijk geldende leerresultaten en hierbij behorende gedragingen. Studenten leggen hun professionele en persoonlijke ontwikkeling vast in een portfolio, dat zij met de opleiding bespreken in een criteriumgericht interview. De opleiding betreft de praktijkbegeleider eveneens bij dit gesprek, zodat een zo volledig en realistisch mogelijk beeld ontstaat van het functioneren van de student in de beroepspraktijk.

Internationalisering

Het curriculum bevat diverse elementen van internationalisering. In het eerste studiejaar maken studenten in het studieonderdeel International Finance & Economics kennis met wereldhandel en internationale financiële markten. Binnen de werkplaatsen werken studenten aan opdrachten met een internationaal perspectief, vaak in samenwerking met bedrijven met een internationaal karakter. Daarnaast biedt de opleiding studenten de mogelijkheid om een stage en/of afstudeeropdracht in het buitenland te volgen. Slechts een beperkt aantal studenten maakt hiervan gebruik; de meeste studenten richten zich primair op de Nederlandse accountancymarkt. Zij zijn zich daarbij bewust van het internationale karakter van het vakgebied en de invloed hiervan op de beroepspraktijk. Het panel is van oordeel dat studenten van de opleiding in voldoende mate tijdens de opleiding in aanraking komen met elementen van internationalisering.

Docenten

Vrijwel alle docenten beschikken over een mastergraad en zijn BasisKwalificatie Examinering gekwalificeerd. In de afgelopen jaren hebben meerdere docenten een SeniorKwalificatie Examinering-traject gevolgd. Docenten die deze kwalificatie nog niet hebben, begeleidt de opleiding tijdens het proces van toetsing. Het auditpanel constateert daarnaast dat vrijwel alle

docenten afkomstig zijn uit de beroepspraktijk of daar nog steeds werkzaam zijn. Veel docenten vervullen bovendien de rol van stage- en/of afstudeerbegeleider, waardoor hun verbondenheid met het werkveld actueel blijft. Ook kunnen docenten gebruik maken van docentenstages binnen de Hanze of in het werkveld. Twee docenten gaan stage lopen bij de dienst Onderwijs & Onderzoek, om onderzoekend vermogen anders te toetsen en nog meer te toetsen op beroepsproducten. Naast hun onderwijstaken hebben docenten ook functies binnen diverse commissies, zoals de curriculumcommissie, opleidingscommissie, examencommissie en toetscommissie. Hierdoor zijn zij nauw betrokken bij de kwaliteitsborging en de verdere ontwikkeling van de opleiding. Het auditpanel stelt tijdens de audit vast, evenals studenten in evaluaties, dat de kwaliteit van het docententeam wat betreft de vakinhoudelijke kennis en didactische vaardigheden in orde is.

Het vakgebied van de opleiding vereist dat docenten zich regelmatig bijscholen. Via inhoudelijke maatwerkopleidingen die individuele docenten volgen blijft het team *up-to-date*. Daarnaast organiseert de opleiding *incompany* trainingen, bijvoorbeeld over didactisch relevante onderwerpen, zoals formatief handelen en het criteriumgericht interview. In het eerste studiejaar werkt de opleiding met docentduo's, hetgeen collegiale uitwisseling en onderlinge professionalisering stimuleert. Het auditpanel constateert dat docenten voldoende gelegenheid krijgen om zich bij- en na te scholen op voor hen relevante terreinen.

Het auditpanel constateert dat het docententeam werkdruk ervaart. Er is sprake van een relatief klein docententeam; de opleiding is zich bewust van haar kwetsbaarheid op dit punt (beperkte omvang en werkdruk) en houdt dan ook de vinger aan de pols. Het auditpanel onderschrijft de noodzaak hiertoe om zo de continuïteit van de personele bezetting te waarborgen. Tegelijkertijd waardeert het auditpanel dat de opleiding, ondanks de ervaren werkdruk, haar docenten goed faciliteert in hun professionalisering op vakinhoudelijk en didactisch terrein.

Informatievoorziening

De informatievoorziening binnen de opleiding is tevredenstellend. Studenten zijn hier tevreden over. De fysieke voorzieningen op de campus zijn adequaat zowel wat omvang als wat compleetheid betreft. De digitale leeromgeving is vormgegeven volgens de standaard die Hanze-breed geldt en is goed.

Toekomstige ontwikkelingen binnen Accountancy

De opleiding sluit aan bij Hanzebrede ontwikkelingen die gericht zijn op continue onderwijsverbetering. Binnen het economisch domein is sprake van structurele samenwerking tussen de opleidingen om praktijkopdrachten en externe vraagstukken snel en domeinbreed op te pakken. De Hanze stimuleert studenten en docenten om over de grenzen van het eigen vakgebied heen te kijken en interdisciplinair onderwijs verder te ontwikkelen. De accountancy-opleiding werkt daarom intensief samen met andere opleidingen binnen het financieel-economisch domein, hetgeen het interdisciplinair karakter van het vakgebied versterkt en studenten optimaal voorbereidt op de brede en dynamische beroepspraktijk.

Weging en Oordeel

Het auditpanel stelt vast dat de hbo-opleiding Accountancy de beoogde leerresultaten op adequate wijze uitwerkt in een overzichtelijk curriculum, waarvan de studieonderdelen vakrelevant zijn en dekkend zijn voor het vakgebied. De opleiding is zodanig vormgegeven dat zoveel mogelijk, en studenten bevestigen dit tijdens de audit, de beroepspraktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en -handelingen het uitgangspunt voor het onderwijs vormen. Er is sprake van een heldere en degelijke opzet van het curriculum dat een omvangrijke component praktijkleren bevat. De wisselwerking met de praktijk is dan ook substantieel. Studenten zijn in staat om zich de voor het vakgebied relevante beroepsvaardigheden eigen te

maken. Daarmee biedt het curriculum de studenten in ruime mate gelegenheid om de beoogde leerresultaten te behalen.

De opleiding heeft oog voor de variëteit in leeractiviteiten; activerende werkvormen hebben daarbij een prominente plek. Het curriculum kent eveneens een component onderzoek(vaardigheden). Het is positief dat de opleiding het curriculum regelmatig onderling bespreekt, mede op basis van ontwikkelingen in het vakgebied, om dit vervolgens waar nodig aan te passen. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (studentgecentreerd), binnen de kaders die de opleiding stelt.

Het auditpanel heeft tijdens de audit vastgesteld, en studenten onderschrijven dit in evaluaties, dat de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden van de docenten in orde zijn. De opleiding biedt docenten voldoende gelegenheid om kennis en ervaring te verwerven en uit te wisselen. De opleiding hanteert een begeleidingssystematiek die past bij de doelgroep. De functionarissen, betrokken zijn bij de begeleiding van studenten, ook die met een functiebeperking, functioneren in voldoende mate. De informatievoorziening is adequaat. De inrichting van de leeromgeving bevordert de toegankelijkheid en studeerbaarheid van het onderwijs.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 2 als voldoet.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student. De examencommissie oefent haar wettelijke taken en bevoegdheden uit.

Bevindingen

De accountancy-opleiding hanteert diverse toetsvormen, waaronder open-vragentoetsen, meerkeuze- vragentoetsen, praktijkgerichte opdrachten en het criteriumgericht interview. Voor de beschrijving van beoordelingscriteria gebruikt de opleiding een vast en herkenbaar stramien. De opleiding voert toetsing uit in samenhang met leerdoelen en werkvormen met formatieve elementen zoals intervisie en het portfolio en waarbij verschillende toetsvormen zijn geïntegreerd in projecten.

De visie op toetsing is uitgewerkt in vier hoofdthema's. Ten eerste zijn leren en toetsen competentiegericht, waarbij de beroepspraktijk het uitgangspunt vormt. Daarnaast is het toetsprogramma inhoudelijk samenhangend en gevarieerd, zodat studenten op meerdere manieren aantonen dat zij de beoogde competenties beheersen. Studenten zijn eigenaar van hun leerproces en krijgen doorlopend inzicht in hun ontwikkeling via tussentijdse evaluaties en gerichte feedback.

Voor de validiteit van toetsen maken examinatoren gebruik van een toetsmatrijs. De betrouwbaarheid borgt de opleiding doordat minimaal twee examinatoren op basis van het vierogen principe betrokken zijn bij de ontwikkeling van toetsen. Bij de start van ieder studieonderdeel informeert de opleiding studenten over de zwaarte van de toetsvragen, de aard van de opdrachten en de gehanteerde beoordelingssystematiek. Studenten maken de landelijke *Overall Toets* (OAT). Het getuigschrift hbo-bachelor Accountancy geeft studenten na het behalen van deze OAT toegang tot een doorstroomprogramma bij de universiteit (RA-titel) en tot het post-hbo AA-opleidingstraject (AA-titel).

De opleiding beoordeelt in de verschillende kennisonderdelen in welke mate de student inzicht toont in de kennis en vaardigheden die noodzakelijk zijn voor zijn professionele ontwikkeling. Dit inzicht vormt de basis voor de beoordeling van de student als professional: in hoeverre weet de student welke ontwikkelbehoeften hij heeft en hoe hij hieraan kan werken. De opleiding wil in de nabije toekomst meer op een holistische wijze gaan toetsen waardoor het beoordelen van studenten, bijvoorbeeld bij het afstuderen minder een, zoals zij omschrijft, afvink-exercitie wordt. De score voor elke gedraging dient de beoordelaar zorgvuldig toe te lichten. De opleiding heeft hiervoor een handleiding geschreven.

De opleiding beschikt over gekwalificeerde examinatoren en beoordelaars die toetsen ontwerpen, uitvoeren en evalueren volgens de Hanze-toetscyclus. Zij werkt met duidelijke afspraken en procedures die de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing borgen. Studenten vinden alle relevante informatie over toetsing in de digitale leeromgeving *Brightspace*, waaronder toetsmatrijzen, beoordelingsformulieren en aanvullende richtlijnen.

De opleiding streeft naar valide en betrouwbare toetsing. Voor ieder onderwijsblok werkt de opleiding de leerresultaten, competenties en niveaus concreet en meetbaar uit. Toetsontwikkeling vindt plaats op basis van het vierogen principe (meerdere personen zijn hierbij betrokken); examinatoren voeren regelmatig kalibraties uit over de beoordelings-

systematiek. Bij groepsopdrachten bevat elke toets een individuele component die de opleiding beoordeelt. De opleiding richt zich bij de beoordeling niet uitsluitend op het eindproduct, maar ook op de proceskant ervan en de wijze waarop studenten tot het eindresultaat komen. In dit verband merkt de opleiding op dat de onderwijsinstelling de laatste twee jaar in juni 'de maand van de AI' verzorgt. Beoordelaars van de opleiding nemen daar aan deel en trends en ontwikkelingen op het vlak van kunstmatige intelligentie komen langs evenals de consequenties hiervan voor het onderwijs..

Tijdens de stage nodigt de opleiding de stagebegeleider uit om bij het eindgesprek aanwezig te zijn, als aanvullende check op het functioneren van de student. Daarnaast reflecteert de opleiding kritisch op de gehanteerde toetsvormen en herziet zij deze waar nodig, bijvoorbeeld door schriftelijke opdrachten te vervangen door mondelinge toetsvormen. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding de toetsen op een zorgvuldige wijze ontwerpt, afneemt en beoordeelt. Op basis van een representatieve selectie beoordeelt het auditpanel de toetsen als inhoudelijk relevant, passend bij het hbo-bachelorniveau en voldoende gevarieerd.

Toetskwaliteit

Voor iedere onderwijseenheid wijst de opleiding een toetsverantwoordelijke en een 'meekijker' aan. Gezamenlijk zorgen zij voor de definitieve inhoud en vorm van de toets. De toetsverantwoordelijke is altijd een docent met een behaalde BKE. De examencommissie heeft als wettelijke taak vast te stellen of studenten voldoen aan de voorwaarden voor diplomering en stelt richtlijnen op voor het beoordelen en vaststellen van tentamen- en examenresultaten. Hoewel de examencommissie formeel verantwoordelijk is voor de borging van toetskwaliteit, heeft zij deze taak gemandateerd aan de toetscommissie.

De toetscommissie werkt met een checklist waarin de richtlijnen voor goede toetsing zijn vertaald naar concrete criteria op het gebied van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Jaarlijks screent de toetscommissie aan de hand van deze checklist een steekproef van toetsen. Daarnaast kan de opleidingsmanager screeningsverzoeken aanvragen en kunnen docenten toetsen aandragen voor advies. In het jaarverslag van de toetscommissie is in een bijlage opgenomen welke toetsen uit welke onderwijseenheden zijn beoordeeld. Wanneer bevindingen daartoe aanleiding geven, bespreekt de commissie deze met de opleiding in expertgroepen en tijdens teamoverleg of studiedagen over toetsing. De toetscommissie rapporteert jaarlijks aan de examencommissie. Een punt van aandacht: de examencommissie kan de procedure aanpassen om te voorkomen dat examinatoren zelfstandig de cesuur aanpassen zonder dat zij de toetscommissie hierbij betrekken.

In de zelfevaluatie schetst de opleiding hoe de examencommissie en de toetscommissie hun (deels) wettelijke taken uitvoeren. Het auditpanel constateert op basis van de audit dat de examencommissie bestaat uit ervaren en deskundige leden en dat er sprake is van sterke *soft controls*: professionele houding, expertise en betrokkenheid. Tegelijkertijd ziet het auditpanel dat dit de examencommissie wellicht kwetsbaar maakt. De examencommissie zou haar processen nog meer vast kunnen leggen evenals besluiten en kwaliteitsborging dan dat dit thans al het geval is. Hiermee is de overdracht naar toekomstige commissieleden beter te waarborgen, de *hard controls*.

Afstuderen (ook in duo's)

Voorafgaand aan en tijdens het afstuderen ontvangen studenten opleidingsbrede begeleiding, onder meer op basis van negen intervisiebijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten bespreken studenten hun voortgang, de opzet en inhoud van hun afstudeertraject en geven zij elkaar feedback. Het gebruik van kunstmatige intelligentie is daarbij een expliciet aandachtspunt. Zoals een afstudeercoördinator toelicht, wil de opleiding het verantwoord gebruik van kunstmatige intelligentie garanderen door middel van het criteriumgericht

interview aan het einde van de opleiding, de intervisiemomenten tijdens het afstuderen en het intensief volgen van studenten gedurende het traject (zie ook hierna). Studenten kunnen ervoor kiezen om in duo's af te studeren. De opleiding waarborgt de individuele bijdrage van elke student door middel van het criteriumgericht interview. Daarnaast zijn intervisiemomenten opgenomen in het afstudeertraject om zowel de samenwerking binnen het duo als de individuele inbreng vast te stellen. Additioneel kan de opleiding bij duo-afstuderen verder inzetten op individuele reflecties en rolverantwoordelijkheden, aldus het auditpanel. Duo-afstuderen sluit aan bij de beroepspraktijk, waar assistent-accountants vaak nauw samenwerken met collega's. Omdat zowel studenten als opleiding positieve ervaringen hebben met duo-afstuderen, geldt dit momenteel als het standaardtraject.

Individueel afstuderen blijft mogelijk, bijvoorbeeld wanneer de opdrachtgever slechts één afstudeerder kan plaatsen of wanneer de opdracht zich niet leent voor een duo. Vanaf februari 2026 start naar verwachting circa 50 procent van de studenten in een duo-traject en volgt de overige 50 procent een individueel traject. De opleiding hanteert een duidelijke voorkeur voor duo-afstuderen, zoals ook beschreven in de afstudeerhandleiding. Duo-afstuderen geldt niet alleen als het standaardtraject, maar stimuleert de opleiding actief. Individueel afstuderen vormt thans een uitzondering en staat de opleiding alleen toe wanneer de aard of omvang van de opdracht dit vereist.

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding haar studenten een goed uitgewerkt en zorgvuldig ingericht afstudeertraject aanbiedt. Tijdens een voorlichtingsbijeenkomst aan het begin van het semester stemmen opleiding en studenten af wat zij wederzijds mogen verwachten tijdens het praktijkgerichte onderzoek dat studenten uitvoeren op hun stage- of werkplek. De opleiding besteedt daarbij aandacht aan het vinden van een geschikte afstudeerplek en aan de mogelijkheden en voorwaarden van duo-afstuderen.

In de eerste weken van het afstudeersemester biedt de opleiding haar studenten themaspreekuren aan voor extra inhoudelijke ondersteuning bij de onderzoeksopzet. Een volgens het auditpanel zinvol initiatief. De afstudeercoördinator beoordeelt vervolgens of de voorgestelde opdracht voldoet aan vier voorwaarden: de opdracht omvat één of meerdere kernvakgebieden van de opleiding, kent voldoende complexiteit, vereist praktijkgericht onderzoek voor het oplossen van het vraagstuk en vraagt om relevante theoretische onderbouwing. Volgens het auditpanel borgt de opleiding hiermee het hbo-niveau van het afstudeerwerk. De begeleiding en intervisie zijn goed uitgewerkt. De eerder genoemde intervisiebijeenkomsten vormen een centraal onderdeel van het traject. Hoewel deelname niet verplicht is, woont vrijwel iedere student deze bijeenkomsten bij; wie niet komt, ontvangt immers ook geen feedback, aldus de opleiding. Naast de afstudeercoach begeleidt de docent rapporteren een groep afstudeerders voor aanvullende feedback en ondersteuning op het gebied van rapportagetechniek. Studenten sluiten het afstudeertraject af met een presentatie van de onderzoeksresultaten en/of het beroepsproduct bij de opdrachtgever. Studenten geven tijdens de audit aan dat het goedkeuren van afstudeeronderwerpen soms op zich laten wachten. Het auditpanel kan zich voorstellen dat duidelijke doorlooptijden, verantwoordelijkheden en statusoverzichten hier wellicht uitkomst bieden.

Met ingang van studiejaar 2024-2025 sluit iedere student het afstuderen af met een individueel criteriumgericht interview. Tijdens dit interview bevragen beoordelaars de student op het afstudeerwerk. Zij maken daarbij gebruik van een vaste vragenlijst om de gelijkwaardigheid en transparantie van de toetsing te waarborgen. Bij duo-afstuderen leidt dit regelmatig tot verschillen in beoordeling tussen de twee studenten. De opleiding stelt de definitieve beoordeling vast op basis van zowel de afstudeerrapportage als het criteriumgericht interview.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit blijkt dat studenten ook kunnen afstuderen op basis van een beroepsproduct in plaats van een adviesrapport (zie ook hierna onder standaard 4). De opleiding stelt daarbij wel als voorwaarde dat studenten naast het beroepsproduct een verantwoordingsdocument opleveren. Hierin lichten zij de probleemstelling, het theoretisch kader en de gehanteerde onderzoeksmethodologie toe. Met het verantwoordingsformulier waarborgt de opleiding (1) behalve het hbo-niveau ook, zoals zij aangeeft, (2) het totaal van leeruitkomsten die een plek krijgen bij het afstuderen.

Omgang met kunstmatige intelligentie

Studenten mogen kunstmatige intelligentie gebruiken, mits zij transparant zijn over het gebruik: zij moeten aangeven óf zij het inzetten en, zo ja, hoe, waar en wanneer. De opleiding houdt hier zicht op en verifieert dit onder andere via het criteriumgericht interview. In dit verband beveelt het auditpanel de opleiding aan om een uniform beleid op dit terrein te formuleren, mede omdat tijdens de audit bleek dat er sprake is van een docent- en vakafhankelijke benadering. De opleiding zou daarbij een visie kunnen formuleren waarin zij beschrijft hoe zij kijkt naar kunstmatige intelligentie, hoe hiermee om te gaan en hoe zij dit vervolgens breed communiceert.

Beoordelen

De opleiding legt een aantal afstudeerwerken ter kalibratie voor aan haar werkveldadviescommissie. Een bijeenkomst van de opleiding met deze commissie was in november 2025 hieraan gewijd. Ook kalibreert de opleiding het afstudeerniveau met andere hbo-accountantsopleidingen. Wellicht, aldus het auditpanel, kan de opleiding frequenter kalibreren zodat de consistentie in beoordelen toeneemt. Daarnaast beveelt het auditpanel de examencommissie aan om vaker dan thans het geval is, twee keer per studiejaar, een criteriumgericht interview bij te wonen en om op meer regelmatige basis afstudeerproducten tegen het licht te houden. Het auditpanel kan zich vinden in de cijfermatige beoordeling door de beoordelaars van de afstudeerwerken (het auditpanel heeft 15 afstudeerproducten bestudeerd en beoordeeld, zie standaard 4) Een punt van aandacht is de inzichtelijkheid van de beoordeling en de navolgbaarheid van de becijfering. Dat kunnen beoordelaars nog omvangrijker, inzichtelijker en navolgbaarder beschrijven.

Toekomstige ontwikkeling

Ten tijde van de audit maakte het afstudeeronderzoek deel uit van het afstudeerprogramma. Uit de gesprekken bleek dat de opleiding al geruime tijd de wens heeft om over te stappen naar een afstudeervorm gebaseerd op beroepsproducten die kenmerkend zijn voor het accountantsvak. Mede door organisatorische omstandigheden is deze overgang nog niet gerealiseerd. Het auditpanel moedigt de opleiding aan om studenten de mogelijkheid te bieden om (ook) op basis van een beroepsproduct af te studeren, leidend tot een versterking van de aansluiting bij de beroepspraktijk. Binnen het vakgebied zijn, zo stelt het auditpanel vast, zoveel andere beroepsproducten die passend en relevant zijn voor een opdrachtgever en waarmee de student zijn kennis en kunde kan laten zien. Te denken valt hierbij aan het opstellen en uitvoeren werkprogramma's als onderdeel van het zelfstandig uitvoeren van een eenvoudige jaarrekeningcontrole of onderdelen uit een meer complexe jaarrekeningcontrole, een kostprijsonderzoek, een implementatieplan, risicoanalyses, etc. Studenten kunnen ook werken aan een verantwoordingsverslag en een eindproduct dat van toegevoegde waarde is voor de opdrachtgever. Andere hogescholen zijn hierin voorgegaan, zo laat het auditpanel weten.

De werkveldadviescommissie gaf tijdens de audit aan dat het tot dusver starre format van het afstuderen een bruikbaar advies soms in de weg zit. Ontwikkelingen in de praktijk maken het soms noodzakelijk dat een opdracht een andere weg moet kunnen inslaan. Maar dat kan dan niet. Vandaar dan ook hier de aanbeveling van het auditpanel om het afstuderen met beroepsproducten te stimuleren.

Weging en Oordeel

Het auditpanel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een toetsystematiek die de basiskwaliteit overstijgt. De opleiding heeft een samenhangend en doordacht systeem van toetsen en beoordelen ingericht dat de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie ervan voor studenten waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen is in orde. Studenten maken de landelijke *Overall Toets (OAT)*. Het getuigschrift hbo-bachelor Accountancy geeft studenten na het behalen van deze OAT toegang tot een doorstroomprogramma bij de universiteit, op weg naar de RA-titel en tot het post-hbo AA-opleidingstraject, op weg naar de AA-titel. Een belangrijk kwaliteitsaspect voor het auditpanel.

Het afstudeerprogramma acht het auditpanel passend voor de opleiding Accountancy: het is degelijk vormgegeven en stelt de opleiding in staat om studenten op alle beoogde leerresultaten te toetsen. Ten aanzien van de examencommissie en de toetscommissie constateert het auditpanel dat beide commissies hun taken op consciëntieuze wijze uitvoeren. Tijdens de audit heeft het auditpanel geconstateerd dat het in theorie mogelijk is dat docenten zonder raadpleging van de toetscommissie zelfstandig de cesuur van schriftelijke toetsen kan veranderen. De auditcommissie doet daarom de aanbeveling om de beoordelingsprocedure verder aan te scherpen om te voorkomen dat examinatoren zelfstandig de cesuur aanpassen. Een aandachtspunt betreft de inzichtelijkheid van de beoordeling en de navolgbaarheid van de becijfering. Beoordelaars kunnen daarbij hun onderbouwing omvangrijker, transparanter en beter navolgbaar beschrijven. Het auditpanel beveelt de examencommissie aan om vaker dan twee keer per studiejaar een criteriumgericht interview bij te wonen en nog frequenter afstudeerwerken te bestuderen op kwaliteit.

De opleiding kan op het gebied van het gebruik van kunstmatige intelligentie in het HBO zowel een visie als beleid formuleren en dit opleidingsbreed delen. De opleiding neemt adequate maatregelen om het gebruik van kunstmatige intelligentie door studenten te kunnen traceren, zoals het criteriumgericht interview en de intervisiemomenten tijdens het afstudeertraject. Met betrekking tot duo-afstuderen stelt het auditpanel vast dat de opleiding de individuele bijdrage van studenten borgt in de beoordeling en dat deze afstudeervorm studenten voorbereidt op het samenwerken in de beroepspraktijk.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 3 als voldoet.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Het volledige afstudeerprogramma bestond ten tijde van de audit uit een stage in jaar 3, het studieonderdeel Corporate Tax Law, de Overall Accountancy Toets en het afstudeertraject in jaar 4. Het auditpanel stelt vast dat, in samenhang gezien, er sprake is van een stevig vormgegeven afstudeerprogramma dat (1) studenten in staat stelt hun kennis en vaardigheden overtuigend te demonstreren en (2) aansluit bij de vakinhoudelijke eisen die het werkveld stelt aan afgestudeerde hbo-bachelor accountants.

De lijst met afgestudeerden waaruit het auditpanel de 15 afgestudeerden selecteerde, bestond uit totaal 59 afgestudeerde voltijdstudenten. Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit het afstudeerrapport, Corporate Tax Law, de Overall Accountancy Toets en de stageverslagen bestudeerd van 15 afgestudeerden van de laatste twee studie jaren. Naar rato zijn zes afstudeerwerken geselecteerd, bestudeerd en beoordeeld die afkomstig waren van studenten die in duo zijn afgestudeerd. Daarnaast heeft het auditpanel inzage gehad in de stagehandleiding, de afstudeerhandleiding, het beoordelingsprotocol afstuderen, een verslag van een kalibreersessie en de afstudeerrubric.

Samenvattend stelt het auditpanel vast dat de door haar bestudeerde afstudeeronderdelen het hbo-bachelorniveau representeren. Wat betreft de onderzoeksrapportage stelt het auditpanel vast dat deze aan de eisen voldoet: de onderzoekscomponent komt er in voldoende mate in terug. In de bestudering en beoordeling van de 15 afstudeerwerken valt op dat studenten theorie en modellen uitvoerig beschrijven. Studenten kunnen daarbij nog explicieter aangeven wat de toegevoegde waarde is van het beschrijven van deze theorieën.

Opvallend is, zo stelt het auditpanel vast, dat studenten nog nauwelijks met een beroepsproduct afstuderen. De accountancy-studenten studeren, zo blijkt, in grote mate af bij accountantskantoren. Daar zou afstuderen met een beroepsproduct (zoals het zelfstandig uitvoeren van een wettelijke jaarrekeningcontrole of het zelfstandig uitvoeren van onderdelen uit de wettelijke jaarrekeningcontrole) eenvoudig te realiseren moeten zijn. Het auditpanel adviseert de opleiding het afstuderen met beroepsproducten (nog) meer te promoten bij studenten, aangezien voor veel studenten de audit & *assurance*-praktijk hun werkterrein wordt.

Werkveld en alumni

Na afronding van het afstudeertraject vraagt de opleiding praktijkbegeleiders om een adviserende beoordeling van de student. Volgens de opleiding beoordelen praktijkbegeleiders de afstudeerwerken over het algemeen positief en achten zij deze bruikbaar voor de beroepspraktijk. Ook het terugkerende aanbod van stage- en afstudeerplaatsen getuigt van de tevredenheid van het werkveld. Afgestudeerden krijgen regelmatig een baan aangeboden bij het bedrijf waar zij hun afstuderen hebben voltooid. Daarnaast constateert het auditpanel dat veel studenten halverwege of zelfs vóór hun afstuderen al werkzaam zijn bij een accountantskantoor. Tijdens de audit gaven zowel vertegenwoordigers uit het werkveld als alumni aan dat zij tevreden zijn over de hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Hanze Groningen.

Weging en Oordeel

De hbo-bacheloropleiding Accountancy levert over de volle breedte studenten af die beschikken over de vereiste, bij het vakgebied passende leerresultaten. Dit blijkt niet alleen uit het optreden van de studenten met wie het auditpanel tijdens de audit in gesprek ging, maar ook uit de vijftien door het auditpanel geselecteerde, bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken. Deze werken zijn zowel door individueel afstuderende studenten als door duo's opgeleverd. Het werkveld, inclusief de alumni, is goed te spreken over het functioneren van afgestudeerden in de praktijk.

Gelet op bovenstaande bevindingen, beoordeelt het auditpanel standaard 4 als voldoet.

5. EINDOORDEEL

Het auditpanel beoordeelt de hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Hanze Groningen als een opleiding die over de volle breedte het hbo-bachelorniveau realiseert. Het auditpanel constateert dat de opleiding bovenal een sterke basis heeft, met een betrokken team, robuuste praktijkverbindingen en een duidelijke kwaliteitscultuur. Uit de bestudeerde documentatie en de gevoerde auditgesprekken, in het bijzonder met studenten, blijkt dat de opleiding een curriculum hanteert waarmee studenten de noodzakelijke kennis en vaardigheden verwerven om na vier jaar nominale studie als beginnend (assistent) accountant² in de beroepspraktijk te kunnen functioneren. De opleiding onderhoudt relevante contacten met het beroepenveld en werkt op diverse onderdelen nauw samen met het werkveld, onder meer binnen de kaders van de werkveldadviescommissie. Dit draagt bij aan de actualiteit en praktijkgerichtheid van het curriculum. Op basis van het geheel aan bevindingen, en mede gelet op de eindresultaten van afgestudeerden, komt het auditpanel tot de conclusie dat de hbo-bacheloropleiding Accountancy in de variant voltijd van de Hanze Groningen, accreditatiewaardig is. Conform de beslisregels van de NVAO luidt het eindoordeel: positief.

---

² De in deze rapportage gebruikte term 'accountant' vraagt om een korte toelichting. Hbo-studenten die de hbo-bacheloropleiding Accountancy afronden zijn nog geen accountant in de reguliere betekenis. Veelmeer zijn zij beginnend beroepsbeoefenaar en starten zij als beginnend assistent accountant.

6. AANBEVELINGEN

Het auditpanel komt op basis van de audit tot drie aanbevelingen.

- De opleiding kan een procedure inrichten die borgt dat een examinatoren niet zelfstandig de cesuur kan en mag aanpassen zonder daarbij de toetscommissie te betrekken.
- Verder beveelt het auditpanel de examencommissie aan om vaker dan twee keer per studiejaar een criteriumgericht interview bij te wonen en nog frequenter afstudeerwerken tegen het licht te houden.
- Stimuleer het afstuderen op basis van een beroepsproduct. Dit sluit goed aan op de beroepspraktijk waar studenten na hun afstuderen in terechtkomen.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Hanze Groningen hbo-bacheloropleiding Accountancy voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II   Programma, werkwijze en beslisregels

**Auditprogramma opleidingsbeoordeling t.b.v. de hbo-bacheloropleiding Accountancy.
Hanze Groningen. Datum locatiebezoek: 21 en 22 januari 2026.**

	Gezamenlijk		
	Accountancy (AC)		
	Finance & Control (F&C)		
Dag 1 – 21 januari			
Tijd	Ruimte	Programmaonderdeel	Deelnemers
08.45 - 09.00	Entrance/E122	Inloop & Ontvangst	<ul style="list-style-type: none"> Opleidingsmanager
09.00 - 09.30		<i>Vorbereiding door het panel</i>	
09.30 - 10.15	Entrance/E122	Opleidingsmanagement Korte presentatie en gesprek	<ul style="list-style-type: none"> Directeur Opleidingsmanager
10.15 - 10.30		<i>Intern overleg panel</i>	
10.30 - 12.30	Entrance	Presentatie Innovatiewerkplaatsen (IWP) <ul style="list-style-type: none"> Presentatie (E122) Rondleiding Entrance Markt (E121) 	<ul style="list-style-type: none"> Hogeschooldocent IWP Coach Coach Studenten en opdrachtgevers
12.30 - 13:30		<i>Terug naar ZP07: lunch + intern overleg</i>	
13.30 - 14.15	ZP07/A1.037	Docenten Accountancy Gesprek	<ul style="list-style-type: none"> Docent Afstudeercoördinator Waarnemend Hogeschooldocent Docent Docent Docent Stagecoördinator en Docent Docent
14.15 - 14.30	ZP07/A1.037	<i>Intern overleg panel</i>	
14.30 - 15.15	ZP07/A1.037	Studenten Accountancy Gesprek	<ul style="list-style-type: none"> Student AC jaar 1 Student AC jaar 2 Student AC jaar 2 Student AC jaar 3

			<ul style="list-style-type: none"> • Student AC jaar 3 • Student AC jaar 3 • Student AC jaar 4
15.15 - 15.30	ZP07/A1.037	<i>Intern overleg panel</i>	
15.30 - 16.00	ZP07/A1.037	Terugkoppeling dag 1 en aandachtspunten dag 2	<ul style="list-style-type: none"> • Opleidingsmanager • Adviseur Onderwijs & Kwaliteit) • Hogeschooldocenten

Dag 2 – 22 januari			
Tijd	Ruimte	Programmaonderdeel	Deelnemers
08.45 - 09.00	ZP07/A1.037	Inloop & ontvangst	<ul style="list-style-type: none"> • Opleidingsmanager
09.00 - 09.45	ZP07/A1.037	Docenten Finance & Control Gesprek	<ul style="list-style-type: none"> • Docent IFC • Docent F&C • Docent F&C • Docent F&C • Docent F&C • Docent F&C deeltijd • Stagecoördinator en Docent • Afstudeercoördinator • Hogeschooldocent
09.45 - 10.00	ZP07/A1.037	<i>Intern overleg panel</i>	
10.00 - 10.45	ZP07/A1.037	Studenten Finance & Control Gesprek	<ul style="list-style-type: none"> • Student F&C voltijd jaar 1 • Student F&C voltijd jaar 2 • Student F&C voltijd jaar 3 • Student F&C voltijd jaar 4 • Student F&C voltijd jaar 4 • Student IFC jaar 3 • Student IFC jaar 4 • Student F&C deeltijd jaar 2
10.45 - 11.00	ZP07/A1.037	<i>Intern overleg panel</i>	
11.00 - 12.00	ZP07/A1.037	Examen-, Toets- en Opleidingscommissie Gesprek	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter Examencommissie • Lid Examencommissie (I)F&C) • Voorzitter Toetscommissie

			<ul style="list-style-type: none"> • Lid Toetscommissie AC en F&C • Lid Opleidingscommissie AC
12.00 - 13.00	ZP07/A1.037	<i>Lunch</i>	
13.00 - 13:45	ZP07/A1 Pantry	Hanze Leerconcept	<ul style="list-style-type: none"> • Docent • Docent • Docent • Docent • Docent • Docent • Docent • Professional • Student
13.45 - 14.00	ZP07/A1.037	<i>Intern overleg panel</i>	
14.00 - 14.45	ZP07/A1.037	Werkveld en alumni Gesprek	<ul style="list-style-type: none"> • Werkveld AC en F&C • Alumni AC, F&C voltijd, F&C deeltijd en IFC
14.45 - 15.30	ZP07/A1.026	Presentatie representatieve onderwijseenheden	<ul style="list-style-type: none"> • Docent • Docent • Docent • Docent • Docent • Docent
15.30 - 16.30	ZP07/A1.037	<i>Intern overleg panel (evt. pending issues)</i>	
16.30 - 17.00	ZP07/A1.037	Terugkoppeling	Iedereen

'NB. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.'

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' (inwerkingtreding 1 april 2024). Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reactie.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen de deelpanels is geborgd door de overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de auditpanels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland', (2024).

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één opleidingscode (ISAT) wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Opleidingsbeoordeling instelling met erkenning ITK

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III

Lijst geraadpleegde documenten

Hierna volgt een selectie van de door het auditpanel bestudeerde documenten.

- Zelfevaluatierapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft van vijftien studenten de eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het auditpanel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 4 november 2025 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo-bachelor Accountancy van de Hanze Groningen, onder het nummer PA-2511. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	hbo Accountancy groep 3.
----------------------	--------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. P. de Keijzer	Voorzitter	Auteur en freelance docent Hogeschool Utrecht, Netherland Business Academy/Avans+.
Drs. A. Jongen MLC	Lid	Opleidingsmanager Finance & Control, Accountancy en Ad Finance, Zuyd Hogeschool.
S. Jacobs-Poleij MSc	Lid	Docent-onderzoeker bij Finance & Control en Accountancy, Avans 's Hertogenbosch.
M.J. Vaanholt MSc	Lid	Partner bij Arend & Markslag B.V. en voormalig docent-onderzoeker en teamleider bij Accountancy van Saxion.
J. Oltshoorn	Studentlid	Student Finance & Control, Hogeschool Rotterdam.
Drs. G. Broers	Secretaris	NVAO-getraind secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Hobéon
a **kiwa** company

Sir Winston Churchilllaan 273
2288 EA Rijswijk
Postbus 70, 2280 AB Rijswijk
+31 (0)88 998 3140
www.hobeon.nl
info@hobeon.com